

Μέτρα για τη μείωση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος στην Κύπρο

Description

Χαράλαμπος Έλληνας*

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ζήτησε συνάντηση με τους Υπουργούς Ενέργειας και Οικονομικών, την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ) και την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ), την Παρασκευή 1 Ιουλίου, ζητώντας μείωση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος. Η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος έχει εκτοξευθεί στα ύψη φέτος και δεδομένων των παγκόσμιων εξελίξεων στον τομέα του πετρελαίου, αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους και πιθανότατα το 2023.

Όπως αναφέρει το πρακτορείο Reuters, οι παγκόσμιες ελλείψεις σε ντίζελ και μαζούτ - που επιδεινώνονται από τον πόλεμο στην Ουκρανία και τις κυρώσεις στις ρωσικές εξαγωγές πετρελαίου και πετρελαιοειδών σε μια περίοδο αυξανόμενης ζήτησης των πετρελαιοειδών - ωθούν τις τιμές περαιτέρω προς τα πάνω σε σχέση με την αδυσώπητη αύξηση της τιμής του αργού τύπου Brent, η οποία έφτασε τα 118 δολάρια/βαρέλι στις 28 Ιουνίου. Το αναπόφευκτο αποτέλεσμα είναι ότι οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας έχουν πολύ περισσότερο δρόμο μπροστά τους ακόμα.

Το παράδοξο από αυτό είναι ότι τα κρατικά οικονομικά πάνε καλύτερα από ό,τι είχαν προϋπολογιστεί, λόγω της είσπραξης αυξανόμενων φορολογικών εσόδων από την ενέργεια, καθώς οι τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος και της ενέργειας εν γένει ανεβαίνουν. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Eurostat, κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2021 η μέση τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος για τα κυπριακά νοικοκυριά ήταν 23

σεντς/kWh – εκ των οποίων, ένα πολύ μεγάλο ποσοστό 37%, οφείλεται σε φόρους. Τα συγκριτικά νούμερα αντίστοιχα για την Ελλάδα ήταν 19.5 σεντς/kWh και 20%, και για τη Μάλτα 13 σεντς/kWh και 5%. Όλα εντός των φορολογικών κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ. Η αύξηση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος στην Κύπρο πέρυσι ήταν η τρίτη υψηλότερη στην Ευρώπη, και υπερτριπλάσια του μέσου όρου της ΕΕ.

Η κυβέρνηση εισπράττει επίσης έσοδα από το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ETS). Με μέση τιμή περίπου €83 τον τόνο εκπομπών μέχρι στιγμής φέτος, τα έσοδα αυτά αναμένεται να φτάσουν περίπου τα €250 εκατομμύρια μέχρι το τέλος του 2022, και πιθανώς περισσότερα αν αυτός ο μέσος όρος αυξηθεί περαιτέρω – όπως αναμένουν οι αναλυτές. Πρόκειται για αύξηση σχεδόν 250% σε σχέση με το 2021. Κατά συνέπεια, καθώς οι λογαριασμοί ηλεκτρικού ρεύματος αυξάνονται, αυξάνονται και τα κρατικά έσοδα από τις αυξημένες χρεώσεις του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών.

Δεν είναι λοιπόν καθόλου έκπληξη το γεγονός ότι μέχρι στιγμής το 2022, το κράτος παρουσιάζει σημαντική δημοσιονομική “βελτίωση”. Ενώ είχε προϋπολογίσει έλλειμμα 1.3% του ΑΕΠ για το 2022, μέχρι τον Μάιο παρουσίαζε πλεόνασμα 1% του ΑΕΠ. Αυτό συνεπάγεται ετήσια “βελτίωση” 2.3 ποσοστιαίες μονάδες ΑΕΠ, ή περίπου €575 εκατομμύρια, σε σχέση με τον προϋπολογισμό του 2022. Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της βελτίωσης, φαίνεται να είναι το αποτέλεσμα των αυξημένων εσόδων από φόρους στον τομέα της ενέργειας, και του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, σε βάρος των καταναλωτών.

Εάν το κράτος ήταν ικανοποιημένο με το προϋπολογισμένο έλλειμμα 1.3% του ΑΕΠ που εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2021, τότε – σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς – θα πρέπει να εξετάσει σοβαρά το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσει, αν όχι όλο, τουλάχιστον ένα σημαντικό μέρος αυτών των εκτάκτων εσόδων για να βοηθήσει όσους υποφέρουν ως αποτέλεσμα του πρόσθετου κόστους.

Εισηγήσεις

Σε αυτή την περίοδο της κρίσης των τιμών της ενέργειας για τα κυπριακά νοικοκυριά, προτείνω στην κυβέρνηση να εξετάσει επειγόντως την χρήση αυτών των εκτάκτων εσόδων, εφαρμόζοντας τα ακόλουθα:

1. Μείωση του ΦΠΑ στην ηλεκτρική ενέργεια στο 5%
2. Καμία επιβολή ΦΠΑ στο κόστος των δικαιωμάτων εκπομπών ρύπων
3. Σημαντική μείωση όλων των άλλων φόρων στην ηλεκτρική ενέργεια, κατά

προτίμηση στο 0%

4. Χρήση του 50% των εσόδων από το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών για την αναβάθμιση του ηλεκτρικού δικτύου και την προώθηση της εφαρμογής των ΑΠΕ και της αποθήκευσης μπαταριών
5. Χρήση του μεγαλύτερου μέρους του υπόλοιπου 50% των εσόδων από το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών για την παροχή βοήθειας στα ευάλωτα νοικοκυριά προκειμένου να αντιμετωπίσουν το πολύ υψηλό κόστος της ενέργειας.

Αυτό συνάδει με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι “άμεση προτεραιότητα πρέπει να είναι η αντιμετώπιση των κοινωνικών επιπτώσεων [της ενεργειακής κρίσης] και η προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών, διασφαλίζοντας ότι η ενεργειακή φτώχεια δεν θα επιδεινωθεί. Τα υψηλότερα από τα αναμενόμενα έσοδα από το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών παρέχουν το περιθώριο για να συμβεί αυτό”.

Τα εκσυγχρονισμένα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας είναι ζωτικής σημασίας για την ενεργειακή μετάβαση, ώστε να εξασφαλίζεται συνεχής και αξιόπιστη ροή ηλεκτρικής ενέργειας και να είναι δυνατή η μεγαλύτερη ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Το απαρχαιωμένο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου χρειάζεται επείγοντως επενδύσεις και αναβάθμιση για να καταστεί κατάλληλο για τις νέες ανάγκες. Η απαιτούμενη χρηματοδότηση είναι διαθέσιμη, μέσω της κατάλληλης χρήσης των εσόδων από το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών.

Η κυβέρνηση θα πρέπει επίσης να προωθήσει μέτρα για τον περιορισμό της χρήσης ενέργειας και τη μείωση των λογαριασμών ενέργειας, μέσω μιας προληπτικής τηλεοπτικής εκστρατείας. Όπως προτείνει ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας (ΔΟΕ), αυτά τα μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

1. Χαμηλότερη θέρμανση και λιγότερη χρήση κλιματισμού. Η μείωση των οικιακών θερμοστατών κατά 1°C θα μπορούσε να μειώσει τη χρήση ενέργειας για θέρμανση κατά 7%. Η ρύθμιση των κλιματιστικών κατά 1°C υψηλότερα θα μπορούσε να μειώσει τη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας κατά σχεδόν 10% ετησίως
2. Όπου είναι δυνατόν, εργασία από το σπίτι
3. Να συγκεντρώνετε τις μετακινήσεις με το αυτοκίνητο
4. Να οδηγείτε πιο αργά. Η μείωση της μέσης ταχύτητας στους αυτοκινητόδρομους κατά 10 χιλιόμετρα την ώρα θα μπορούσε να μειώσει τους λογαριασμούς καυσίμων. Η ΔΟΕ επισημαίνει ότι “η πολύ γρήγορη οδήγηση είναι αναποτελεσματική για τον κινητήρα του αυτοκινήτου και σπαταλάει καύσιμα”
5. Δοκιμάστε, Κυριακές χωρίς αυτοκίνητο

-
6. Περπατήστε ή κάντε ποδήλατο. Για σύντομες μετακινήσεις, το περπάτημα ή το ποδήλατο μπορεί να μειώσει την ατμοσφαιρική ρύπανση και την κυκλοφοριακή συμφόρηση, ενώ παράλληλα κάνει τους ανθρώπους πιο υγιείς
 7. Χρησιμοποιήστε τα μέσα μαζικής μεταφοράς όποτε μπορείτε.

Η εξοικονόμηση ενέργειας είναι ο ταχύτερος και φθηνότερος τρόπος για την αντιμετώπιση της τρέχουσας ενεργειακής κρίσης και για τη μείωση των λογαριασμών ενέργειας.

Η νέα στρατηγική REPower της ΕΕ εισήγαγε μέτρα για την επιτάχυνση της αδειοδότησης ηλιακών και αιολικών πάρκων. Απαιτεί επίσης οι ηλιακοί συλλέκτες στην οροφή να είναι υποχρεωτικοί για όλα τα νέα κτίρια.

Η Ευρώπη έχει θέσει την ηλεκτρική ενέργεια και τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) στο προσκήνιο αυτής της διαδικασίας. Η Κύπρος πρέπει να κάνει το ίδιο σε όλους τους τομείς της οικονομίας της. Το νέο “Ενεργειακό Σύμφωνο” της ΕΕ θα μπορούσε να είχε γραφτεί για την Κύπρο. Πρέπει να εφαρμοστεί πλήρως και να αναπτυχθούν επειγόντως οι πολιτικές που απαιτούνται.

Σύμφωνα με το Σύμφωνο αυτό, το κλειδί για τη μείωση της εξάρτησης της Ευρώπης από τα ορυκτά καύσιμα είναι μια σειρά μέτρων, όπως η ηλεκτρική ενέργεια και οι ΑΠΕ, καθώς και η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Αυτά θα επιτευχθούν με την αύξηση των επενδύσεων, την άρση των εμποδίων στην εξάπλωση των ΑΠΕ και την ενδυνάμωση των καταναλωτών ώστε να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στην αγορά ενέργειας.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ, όπως η Κύπρος, αναμένεται να διασφαλίσουν ότι “οι επενδύσεις στις ΑΠΕ και στις σχετικές υποδομές ηλεκτρικής ενέργειας θεωρούνται ότι είναι προς το δημόσιο συμφέρον και θα πρέπει να υποστηρίζονται από τις πλέον ευνοϊκές διαδικασίες σχεδιασμού και αδειοδότησης”. Αυτό περιλαμβάνει την υποβολή ανταγωνιστικών προσφορών για να μειωθούν οι τιμές των ΑΠΕ στα επίπεδα που επιτυγχάνονται σε άλλες χώρες.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να απλοποιήσουν “τις υπερβολικά πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες, όπως οι διαδικασίες αδειοδότησης οι οποίες καθυστερούν τις επενδύσεις σε ΑΠΕ”.

Η Κύπρος πρέπει να επιταχύνει την εφαρμογή αυτών των μέτρων.

**Ο Χαράλαμπος Έλληνας είναι Ανώτερος Σύμβουλος του Παγκόσμιου Κέντρου Ενέργειας, του Ατλαντικού Συμβουλίου (the*

Global Energy Centre, the Atlantic Council).